

Història de la Religió i del Pensament en l'Antiguitat

Codi: 100325

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500241 Arqueologia	OT	3	0
2500241 Arqueologia	OT	4	0
2500501 Història	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Joan Oller Guzman

Correu electrònic: Joan.Oller@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No es necessita cap requisit previ. Es recomana, però, tenir coneixements d'Història general, i en especial, d'història antiga o de cultura clàssica.

Objectius

L'assignatura se centrarà en l'anàlisi dels processos religiosos i de pensament, així com dels sistemes de creences generats als móns pròxim-oriental, egipci, grec i romà. A més d'abordar els elements propis de les pràctiques culturals, les institucions religioses i les idees sobre el més enllà, l'àmbit diví i el destí, entre d'altres, dels estats pròxim-orientals, així com de grecs i romans, plurals i en continua evolució, s'analitzarà també la creació de processos de coneixement lògic basat en la observació, científic i també d'altres corrents de pensament (filosòfic, geogràfic, ...), així com l'impacte que aquest coneixement va tenir en el món antic, tractant casos concrets d'estudi.

Al final del curs, l'alumne ha d'assolir un coneixement bàsic de les principals estructures culturals relacionades amb la religió i el coneixement tant del món pròxim-oriental com del grecoromà, així com ser capaç d'analitzar, processar i interpretar qualsevol mena de material addicional, tant font primària com secundària, demostrant una primera assimilació dels principis bàsics de la metodologia de la recerca històrica.

Competències

- Arqueologia
- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Història

- Contextualitzar els processos històrics i analitzar-los des d'una perspectiva crítica
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar de manera crítica els discursos divulgatius, especialment en relació amb la ideologia i els biaixos etnocèntrics i sexistes.
2. Analitzar els processos històrics que condueixen als conflictes bèl·lics.
3. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
4. Avaluar i resoldre críticament els problemes historiogràfics propis dels estudis de la guerra.
5. Avaluar i resoldre críticament problemàtiques històriques pròpies de la història del gènere.
6. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
7. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa. Saber utilitzar de manera experta les possibilitats d'Internet.
8. Conèixer els debats historiogràfics principals referents a l'antiguitat.
9. Descriure les estructures econòmiques, socials i polítiques de les societats clàssiques.
10. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
11. Dominar i identificar la història de l'entorn immediat.
12. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
13. Explicar els principals fets històrics de l'Egipte antic i del món grecoromà.
14. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics
15. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics.
16. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
17. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
18. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.

19. Identificar els mètodes propis de l'arqueologia i la seva relació amb l'anàlisi històrica.
20. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
21. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
22. Interpretar les fonts materials i documentals.
23. Interpretar textos històrics en relació amb els contextos arqueològics.
24. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
25. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
26. Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seva presentació.
27. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
28. Saber llegir textos històrics escrits en suports diversos.
29. Transmetre els resultats de la recerca arqueològica i comunicar conclusions, de manera clara, tant oralment com per escrit, a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
30. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.
31. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

1. Introducció a la història de la religió i el pensament en el món Antic.
2. El fenomen religiós en el món semita oriental.
3. El fenomen religiós en el món semita occidental i el món indoeuropeu.
4. La religió a l'antic Egipte.
5. Pràctiques religioses al món persa aquemènida.
6. La religió al món egeu del segon mil·lenni.
7. El fenomen religiós al món grec: *poleis*, mites i cultes.
8. Altres sistemes religiosos mediterranis: etruscs i cartaginesos.
9. La religió al món romà: de la fundació al Baix Imperi.
10. Naixement, consolidació i expansió del cristianisme.

Metodologia

El curs s'estructura en dos grans blocs, món oriental i món grecoromà. Metodològicament, l'assignatura consistirà en classes presencials en les quals es tractaran les diverses temàtiques plantejades a través de l'acompanyament de PWP. Les explicacions teòriques aniran sempre acompanyades del comentari de textos històrics i de discussions/debats sobre les qüestions analitzades a l'aula. Tots els materials tractats a classe es penjaran posteriorment al Campus Virtual. En el cas que, per raons de força major, la presencialitat no sigui possible, se substituiran les classes a l'aula per gravacions fetes pel professor i que es penjaran els dies que pertoqui al Campus Virtual.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Assistència a sessions teòriques	45	1,8	2, 12, 13, 18, 22, 23, 28
Estudi personal de la matèria	30	1,2	3, 4, 7, 8, 22, 23, 27
Tipus: Supervisades			
Tutories	15	0,6	24

Tipus: Autònomes

Lectura comprensiva de textos i interpretació de imatges i documents arqueològics	15	0,6	18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 28
Realització de ressenyes, treballs i anàlisis sobre temàtiques concretes	45	1,8	2, 3, 7, 13, 17, 18, 22, 24, 26, 27, 30, 31

Avaluació

L'avaluació es durà a terme mitjançant el seguiment continuat al llarg de l'assignatura (avaluació continuada) dels processos cognitius i formatius dels estudiants, conjuntament a la realització d'una prova avaluadora a final de curs.

En aquest sentit, es preveuen 3 activitats d'avaluació:

- Activitat 1: consistirà en la cerca bibliogràfica de 20 articles científics sobre religió i pensament religiós al món antic (20%).
- Activitat 2: es tractarà de fer un anàlisi i comentari crític d'un article científic vinculat a alguna de les temàtiques tractades a l'assignatura (30%).
- Activitat 3: prova tipus examen a realitzar a final de curs. Consistirà en una pregunta a desenvolupar i un comentari de text o imatge. (50%).

La nota final procedirà de la suma dels percentatges respectius de les diverses activitats. Caldrà haver obtingut una nota mínima de 4 a les dues primeres activitats per a què puguin comptar per la nota final.

Igualment, es tindrà molt present la presencialitat i la participació en els debats a l'aula.

En relació amb la reavaluació, es mantindrà el número d'activitats de l'avaluació, que s'hauran de lliurar igualment (en cas de no lliurades) o de nou (en cas de lliurades anteriorment i suspeses) dins del termini del període de reavaluació, és a dir, al llarg del juny. També hi haurà l'opció de reavaluar la prova tipus examen. Per poder optar a la reavaluació s'haurà d'haver realitzat, com a mínim, dues de les tres activitats d'avaluació al llarg del curs.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Cerca bibliogràfica	20%	0	0	3, 6, 7, 8, 10, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 29, 30, 31
Comentari crític d'article científic	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 28, 29, 30, 31
Prova tipus examen	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30

Bibliografia

- Alvar, J. (ed.), Formas de difusión de las religiones antiguas, Madrid.
- Alvar, J. (ed.), Jerarquías religiosas y control social en el mundo antiguo, Valladolid.
- Alvar, J., Los misterios: religiones "orientales" en el imperio romano.
- Alvar, J., Heroes, semidioses y daimones, Madrid.
- Beck, H. (ed.), A companion to ancient Greek government, Blackwells, Oxford.
- Bermejo Barrera, X. C., Introducción a la sociología del mito griego, Akal, Madrid.

Bermejo Barrera, X. C. et al., Los orígenes de la mitología griega, Akal, Madrid.
Borgeaud, M., La Mère des Dieux : de Cybèle à la Vierge Marie, Paris.
Detienne, M., Los jardines de Adonis, Akal, Madrid.
Detienne, M., Apolo con el cuchillo en la mano, Akal Madrid.
Detienne, M., Dionisos a cielo abierto, Madrid.
Farrington, B., Ciencia y filosofía en la antigüedad, Ariel, Barcelona.
Fergushon, J., Le religioni nell'impero romano, Laterza, Roma.
Graf, F., La Magie dans l'Antiquité gréco-romaine : idéologie et pratique, Paris.
Gregory, J. (ed.), A companion to Greek Tragedy, Blackwells, Oxford.
Kallendorf, C. W. (ed.), A companion to the Classical tradition, Blackwells, Oxford.
Loraux, N., Nacido de la tierra. Mito y política en Atenas, El cuenco de plata, Buenos Aires.
Muñoz Delgado, L., Léxico de magia y religión en los papiros mágicos griegos, Madrid.
Naiden, F. S., Ancient Supplication, Oxford.
Ogden, D. (ed.), A companion to Greek Religion, Blackwells, Oxford.
Ogden, D., Magic, witchcraft and ghosts in the Greek world: A sourcebook, Oxford University Press.
Ogden, D., Greek and Roman Necromancy, Princeton University Press.
Parker, R., Miasma: pollution and purification in early Greek religion, Oxford.
Requena, M., El Emperador predestinado : los presagios de poder en época imperial romana, Madrid.
Rey, A., La ciencia en la antigüedad, Mexico.
Vidal-Naquet, P. & Vernant, P., Mito y tragedia en el mundo griego, II vols., Akal, Madrid.
Vidal-Naquet, P., El cazador negro, Akal, Madrid.
VVAA., Pouvoir des hommes, signes des dieux dans le monde antique, Besançon

Programari